

Asia: VN/20498/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi elinympäristöjen kunnostus- hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta

Valtioneuvoston asetus elinympäristöjen kunnostus- hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta. Käsittelyn helpottamiseksi pykäliin kohdistuvat kommentit pyydetään jättämään pykäläkohtaisten otsikoiden alle.

Asetus ja muistio lähtee siitä, että valtionavustuslain (688/2001) 5 § 3 momentin mukaisesti avustusta ei myönnetä taloudelliseen toimintaan ja sitä kautta kyse ei olisi valtiontukea. Miten tätä käytännössä noudatetaan ja sovelletaan, jää epäselväksi. Rajanveto on aina myöntävän viranomaisen vastuulla, mutta onko rajausta käytännössä mahdollista noudattaa? Perusteluja tulisi täydentää tältä osin. Muistiossa sivulla 3 todetaan, että ”hankkeiden omarahoituksena kunnat voisivat käyttää esimerkiksi henkilöstönsä hankkeeseen liittyviä palkkakustannuksia tai hoitotoimien yhteydessä syntyviä puunmyyntituloja.” Puunmyyntitulot viittaavat taloudelliseen toimintaan. Esimerkiksi kestävän metsätalouden määräaikaisessa rahoituslaissa (34/2015) metsänomistajan luonnonhoitohankkeet on määritelty valtiontueksi. Valtiontuen luonnetta ei poista se, että enin osa saajista on kuntatoimijoita. Metsänomistaja harjoittaa taloudellista toimintaa, oli kyseessä kunta, yritys tai luonnollinen henkilö.

1 § Soveltamisala

Kommentit 1 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

-

2 § Määritelmät

Kommentit 2 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

2 § mukaisesti kohteena on soita, metsiä, perinnebiotooppeja, lintuvesiä ja –kosteikoita, pienvesiä ja rantaluontokohteita sekä uuselinympäristöjä, joille on kehittynyt arvokas lajisto. Millaista olisi metsään kohdistuva tuki, joka ei kohdistu taloudelliseen toimintaan? Metsällä on taloudellista arvoa sekä puun muodossa että maan markkina-arvon kautta. Kemera-esimerkin mukaisesti metsässä

toteutetut luonnonhoitotoimenpiteet tuottavat metsänomistajalle etua, jos saatua palvelua (myös ympäristö-, ilmasto- tai biodiversiteettisyistä toteutettua) tuetaan julkisista varoista. Perinnebiotooppi-termi saattaa myös pitää sisältään esim. peltoalaa tai laidunta, jolla maatalouskäytössä ollessaan harjoitetaan taloudellista toimintaa, vaikka kunnallinen toimija sen omistaisikin.

3 § Valtionapuviranomainen

Kommentit 3 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

-

4 § Avustettavat hankkeet

Kommentit 4 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

-

5 § Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset ja rajoitukset

Kommentit 5 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Asetuksen kirjaukset ovat siis periaatteessa selkeitä ja kategorisia – taloudellista toimintaa ei saa tukea, ja kyse ei siten voi olla valtiontuesta. Käytännössä tuen myöntäjän vastuulle jää aina arvioida taloudellisen toiminnan kriteeristö jokaisen tuensaajan ja tuettavalla alueella harjoitettavan toiminnan kohdalla erikseen. Toiminnan taloudellisesta luonteesta tulkinnan tekeminen voi metsä- ja laidunalueille kohdistuvien tukien osalta olla käytännössä erittäin haasteellista, ja ei-taloudelliseksi näkeminen ei välttämättä edes mahdollista. Mikäli tuki jälkeensä nähdään kohdistuneeksi taloudelliseen toimintaan ja olevan sisämarkkinoille soveltumaton, kohdistuu takaisinperintäriski täysimääräisesti tuensaajaan riippumatta siitä, että tuki on saatu tuetun palvelun muodossa eikä suorana avustuksena.

6 § Avustuksen hakija

Kommentit 6 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Valtiontukikäytännön mukaisesti taloudellista toimintaa harjoittaa mikä tahansa yritys, joka tarjoaa palvelua tai tavaroita markkinoilla sen oikeudellisesta muodosta riippumatta. Mikäli toimijalla on sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, valtiontukisääntöjä tulee soveltaa siltä osin, kun tuki kohdistuu taloudelliseksi luokiteltavaan toimintaan. Toimijan yleishyödyllisyys tai voittoa tavoittelemattomuus ei riitä osoittamaan toiminnan ei-taloudellista luonnetta. Jos tuki myönnetään ei-taloudellisiin perusteisiin tuensaajalle, jolla on myös taloudellista toimintaa, tulee estää tuen valuminen tuensaajan taloudelliseksi luokiteltavan toiminnan eduksi. 6 § mukaisesti avustusta voivat hakea kunnat, kuntayhtymät ja muut kuntaomisteiset toimijat sekä yhdistykset ja säätiöt. Määritelty tuensaajajoukko ei itsessään rajaa pois taloudellisen toiminnan mahdollisuutta jonkin tuensaajan osalta. Arviointi on siten aina tehtävä erikseen.

7 § Avustuksen enimmäismäärä

Kommentit 7 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

-

8 § Hyväksyttävät kustannukset

Kommentit 8 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

-

9 § Voimaantulo

Kommentit 9 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Perustelumuistion mukaan asetus olisi voimassa 31.12.2030 saakka. Muistiossa on seuraava maininta: ”Helmi-ohjelmassa asetetaan vuoteen 2030 ulottuvat määrälliset ja laadulliset tavoitteet elinympäristöjen kunnostukselle sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella.” Valtiontukiongelmia ei ole, jos avustuksia myönnetään vain suojelualueella, mutta tässä olisi tarkoitus myöntää avustusta muillekin alueille.

Kokkonen Marja
Maa- ja metsätalousministeriö

Schildt Ville
Maa- ja metsätalousministeriö